

در امان بماند]، بر او گناهی نیست؛ و علامتش این است که به نام اکتفا کند و به چیزی از عقاید باطلشان قائل نشود.»

این روایت صراحت دارد در این که به هیچ وجه جایز نیست کسی خود را صوفی بنامد؛ مگر از روی تقیه. همچنین عقاید آنها باطل است و اگر احیاناً یک دسته صوفی سالم وجود داشت که عقاید آنها صحیح بود، امام آن را بیان می فرمود.

۷

پایگاه جامع فرق، ادیان و مذاهب

تصوّف

در نگاه روایات (۱)

www.adyannet.com

تصوف در نگاه روایات

پیشوایان راستین اسلام که حافظان دین اند، بیش از همه با افکار انحرافی و بدعت‌ها مبارزه می کردند و پیروان خویش را از پیروی صوفیان و هر گروه باطل دیگر بر حذر می داشتند و در این باره احادیث فراوانی از معصومین : وارد شده است؛ تا آن جا که مرحوم شیخ حر عاملی (متوفای ۱۱۰۴ هـ.ق) صاحب کتاب وسائل الشیعة در کتاب مستقلی به نام «الاثنی عشریة» روایاتی در انکار و نکوهش آنان نقل کرده است.

در اینجا چندین حدیث از کتب معتبر که مورد اعتماد علمای شیعه است، نقل می کنیم:

۱. پیامبر اکرم ۹ از پدید آمدن این گروه

خبر داده و فرموده است: «لا تقوم الساعة علی اُمتی حتی یقوم قومٌ من اُمتی اسمهم الصوفیة لیسوا منی و انهم یحلّقون للذکر و یرفعون اصواتهم یظنّون انهم علی طریقتی بل هم اضلُّ من الکفار و هم اهل النار لهم شهیق الحمار؛^(۱) روز قیامت بر اُمتم بر پا نشود تا آنکه قومی از امت من به نام «صوفیه» برخیزند. آنها از من نیستند [و بهره‌ای از دین ندارند] و آنها برای ذکر دور هم حلقه می زنند و صداهای خود را بلند می کنند به گمان این که بر طریقت و راه من هستند؛ در حالی که ۲ آنان از کافران نیز گمراه تر و اهل آتش اند و صدایی مانند عرعر الاغ دارند.»

از این روایت معلوم می شود که صوفی گری در زمان پیامبر ۹ نبوده و حضرت به عنوان خبر دادن از آینده ذکر کرده اند که بعدها چنین فرقه‌ای در میان امت پیامبر ۹ پیدا خواهد شد و این معجزه، دلیل صحت آن حدیث می باشد. همچنین در این روایت تصریح شده است که

۱. سفینة البحار، ج ۲، ص ۵۸.

آنان بر طریقت پیامبر ۹ نیستند و از کفار نیز گمراه‌ترند.

۲. پیامبر اکرم ۹ در روایتی از لعن ملائکه بر این گروه خبر داده است؛ آن‌جا که در اثنای سفارش‌های خود به «ابوذر» فرمود: «یا اباذر یكون فی آخر الزمان قومٌ یلبسون الصُّوفَ فی صیفهم و شتائهم یرون الفضل لهم بذلک علی غیرهم اولئک یلعنهم ملائکة السماء والأرض؛^(۲) ای اباذر! در آخر الزمان قومی پیدا می‌شوند که در تابستان و زمستان لباس پشمی می‌پوشند و این عمل را برای خود فضیلت بر دیگران [و نشانه زهد و پارسایی] می‌دانند. آنان را فرشتگان آسمان و زمین لعن می‌کنند».

روشن است قومی که به پشمینه‌پوشی و خرقه صوف معروف می‌باشند و خود را بهتر از دیگران می‌دانند، همین صوفیان و درویشان‌اند.

۳. از «احمد بن محمد بزنی» روایت کرده‌اند که مردی به امام صادق 7 عرض کرد: در این

۲. وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۵۰۸.

زمان قومی پیدا شده‌اند که به آن‌ها صوفی می‌گویند. درباره آن‌ها چه می‌فرمایید؟ امام 7 در پاسخ فرمود:

«انهم أعداؤنا فمن مال إلیهم فهو منهم و یحشر معهم و سیکونُ أقوامٌ یدعون حُبنا و یمیلون إلیهم و یتشبهون بهم و یلقبون أنفسهم بلقبهم و یأولون أقوالهم ألا فمن مال إلیهم فلیس منا و إنا منهم برأء و من أنکرهم و ردّ علیهم

کان کمن جاهد الکفار بین یدی رسول الله ۹؛^(۳) آن‌ها (صوفیان) دشمنان ما هستند، پس هر

کس به آن‌ها میل کند، از آنان است و با آن‌ها محشور خواهد شد و به‌زودی کسانی پیدا می‌شوند که ادعای محبت ما را می‌کنند و به ایشان نیز تمایل نشان می‌دهند، خود را

به ایشان تشبیه نموده و لقب آنان را بر خود می‌گذارند و گفتارشان را تأویل می‌کنند. بدان که هر کس به ایشان تمایل نشان دهد؛ از ما نیست و ما از او بیزاریم و هر کس آنان را انکار و رد کند، مانند کسی است که در حضور پیامبر اکرم ۹ با

۳. اثنی عشریه، ص ۳۳.

کفار جهاد کرده است».

از این روایت چند نکته استفاده می‌شود:

الف. تا زمان امام صادق 7 در میان مسلمانان صوفی نبوده و از آن به بعد پیدا شده است. پس اگر کسی اصحاب پیامبر ۹ یا امیر مؤمنان 7 را صوفی بنامد، دلیل بر بی‌اطلاعی او است.

ب. این خبر کرامتی از امام صادق 7 است که از ساده‌لوحان زمان خبر می‌دهد؛ آنجا که

می‌فرماید: «ادعای محبت ما می‌کنند و حال آن‌که به دشمنان ما مایل هستند»، که مراد، صوفی‌های به ظاهر شیعه است که دعوی محبت اهل بیت پیامبر ۹ می‌نمایند.

۴. به سند صحیح از «بزنی» و «اسماعیل بن بزیع» از امام رضا 7 روایت شده است که آن حضرت فرمود:

«من ذکر عندہ الصوفیة و لم ینکرهم بلسانہ و قلبہ فلیس منا و من أنکرهم فکانما جاهد الکفار بین یدی رسول الله ۹؛^(۴) هر کس نزد او از صوفیه سخن

۴. سفینة البحار، ج ۲، ص ۵۷.

به میان آید و با زبان و دلش انکار ایشان نکند، از ما نیست و هر کس صوفیه را انکار نماید، گویا در حضور رسول خدا ۹ با کفار جهاد کرده است.»

از این روایت استفاده می‌شود که هر فرد شیعه موظف است اگر در حضور او از صوفیه ذکری به میان آید، با زبان و دل آن‌ها را تقیح نماید.

۵. به سند معتبر از «حسین بن سعید» روایت شده است که گفت: «سألت أبا الحسن 7 عن

الصوفیة و قال: «لا یقول أحد بالتصوف الا لخدعة أو ضلالة أو حماقة و أمّا من سمی نفسه صوفیا للتقیة فلا إثم علیہ و علامته أن یکتفی بالتسمیة فلا یقول

بشیء من عقائدهم الباطلة؛^(۵) از حضرت رضا 7 درباره صوفیه سؤال کردم و ایشان فرمود: «کسی قائل به تصوف نمی‌شود مگر از روی خدعه [و مکر] یا گمراهی یا حماقت؛ اما اگر کسی از روی تقیه خود را صوفی بنامد، [تا از شر آن‌ها

۵. اثنی عشریه، ص ۳۳.